

Warszawa, 30 kwietnia 2009 r.

Lekcje o Warszawie - o mieście, w mieście i dla miasta

Nauka historii, biologii, fizyki, matematyki czy informatyki w stołecznych szkołach może być bardziej interesująca, bo będzie „warszawska”. Nauczyciele wykorzystując scenariusze zajęć z *Warszawskiego Tryptyku Edukacyjnego* pokażą uczniom miasto i jego przestrzeń z nowej perspektywy. *Tryptyk* to pierwszy tego typu program i publikacja na rynku programów edukacyjnych.

Dlaczego *Warszawski Tryptyk Edukacyjny*

Program *Warszawski Tryptyk Edukacyjny* jest wspólną inicjatywą dr. Marka Ostrowskiego (autora Projektu „Warszawa”, znanego z popularnych wykładów varsavianistycznych na stołecznych uczelniach) oraz miejskiego Biura Edukacji. Idea programu została już wcześniej zasygnalizowana w *Tryptyku Warszawskim* – 3-tomowym albumowym wydawnictwie (*Spojrzenie Warsa, Oblicze Sawy i Pokolenie Varsovia.pl*) autorstwa M. Ostrowskiego. Wśród innych stolic europejskich Warszawa może pochwalić się unikatowym, wszechstronnym opracowaniem opartym na zdjęciach lotniczych i satelitarnych. *Tryptyk Warszawski* został uznany za najlepszą polską książkę popularno-naukową 2007/2008. Kolejnym krokiem jest uruchomienie w 2009 r. programu edukacyjnego *Warszawski Tryptyk Edukacyjny*. Wprowadzenie do stołecznych szkół programów nauczania związanych z własnym miastem jest jednym z priorytetów *Polityki edukacyjnej Warszawy w latach 2008-2012*, dlatego opracowano osobny program operacyjny poświęcony edukacji varsavianistycznej, który dzięki niniejszej publikacji będzie mógł być prowadzony we wszystkich stołecznych szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz w wybranych podstawówkach.

Warszawski Tryptyk Edukacyjny to nowoczesny program nauczania i uczenia się na poziomie podstawowym, średnim i akademickim. Odwołuje się do bliskiego młodym ludziom przekazu obrazowego i wykorzystuje nowoczesne technologie pozyskiwania, przetwarzania informacji i komunikowania się młodego pokolenia. Rozszerzenie programu poprzez aplikacje internetowe stwarza dodatkowe możliwości jego rozwoju. Czyni to program bardziej przyjaznym i atrakcyjnym dla uczniów, pobudza ich do samodzielności - własnych analiz i interpretacji.

Tryptyk w szkole to nowe możliwości edukacji interdyscyplinarnej (problemowej, a nie przedmiotowej jak w klasycznym ujęciu), proponuje nowe podejście w nauczaniu, gdy nauczyciel staje się przede wszystkim przewodnikiem i opiekunem ucznia, a nie tylko lektorem przekazującym i sprawdzającym wiadomości. Wykorzystując obrazy lotnicze i satelitarne integruje uczniów z realną przestrzenią. Założenia *Warszawskiego Tryptyku Edukacyjnego* odwołują się nie tylko do inteligencji opartej na wiedzy, korzystają również z inteligencji intuicyjnej i emocjonalnej. Racjonalna interpretacja przestrzeni rozwija wiedzę i tworzy w młodych umysłach model rzeczywistości; powiązania emocjonalne z przestrzenią kształtują z kolei lokalny patriotyzm i pobudzają do działań dla swojego otoczenia.

Widzę – myślę - działam

Dewiza *Tryptyku* zawarta jest w triadzie „widzę – myślę – działam” - jednym z ważniejszych procesów poznawczych człowieka. Założeniem programu jest nie tylko ćwiczenie pamięci i zapamiętywanie jak największej ilości danych, ale jednocześnie ćwiczenie spostrzegawczości, wnioskowania, wyobraźni, kreatywnego myślenia, a przy tym brania odpowiedzialności za swoje dokonania.

Warszawa na lekcjach historii, geografii i ... matematyki

Program jest interdyscyplinarny – można go wykorzystywać na wszystkich lekcjach przedmiotowych i zajęciach pozalekcyjnych. Scenariusze lekcji dotyczą w równej mierze geografii, biologii czy historii, jak i wiedzy o społeczeństwie, języka polskiego, matematyki, fizyki, chemii czy sztuki. Dzięki niemu młody człowiek dostrzega ukryte do tej pory elementy, jak ciepło i cień w mieście, migracje ptaków, matematyczne kody, geometryczną symbolikę, czy niewidoczne z ziemi znaki historii i zwiastuny zmian. Scenariusze zajęć opowiadają o różnych obiektach w warszawskiej przestrzeni, o zjawiskach i procesach, pokazują zarówno to, co widać na co dzień, jak i to, co można dostrzec tylko przy użyciu specjalistycznego sprzętu.

Lekcje już się zaczęły

W latach szkolnych: 2007/2008 i 2008/2009 były prowadzone w 10 szkołach podstawowych i gimnazjach pilotażowe lekcje warszawianistyczne, aby ocenić możliwości takich zajęć pod względem zarówno merytorycznym, jak i organizacyjnym, a jednocześnie ocenić zainteresowanie uczniów i nauczycieli.

Pierwsze lekcje były poświęcone tylko jednemu z bardzo wielu tematów: starorzeczom i kępom Warszawy. Było to i tak wystarczające zadanie, ponieważ temat - na skutek zainteresowania uczniów i stawianych oczekiwań - z lekcji na kolejną lekcję rozrastał się coraz bardziej. Uczniowie interpretując zdjęcia lotnicze poznawali przestrzeń swego miasta z niedostępnej dla nich perspektywy „lotu ptaka”. Radzili sobie z tym doskonale. Z dużą ciekawością analizowali obrazy i odkrywali na zdjęciach detale, rozpoznawali obiekty im znane jak również te, które były dla nich nowe. Spostrzeżenia uczniów zaskakiwały wnikliwością i różnorodnością. Ich interpretacje, sposoby myślenia tworzyły nie do przecenienia różne punkty widzenia i prawd odkrywanych przez młodych ludzi związanych z obrazem współczesnej i dawnej Warszawy. Dodatkowo praktyczna weryfikacja swoich spostrzeżeń w terenie i dzielenie się nimi na lekcjach to kolejne cenne doświadczenie uczniów i sukces nauczyciela.

Lekcje wzbudziły wśród uczniów bardzo duże zainteresowanie i aktywację do samodzielnego szukania dodatkowych wiadomości. Mobilizowały uczniów bardzo dobrych, jak i tych najłabszych, którzy również mogli wykazać się znajomością terenu, spostrzegawczością, umiejętnością czytania przestrzeni, sprawnością interpretacji. Wszyscy uczniowie zdawali sobie sprawę, że uczą się lekcji nie z podręcznika, ale z rzeczywistej przestrzeni miasta i doceniali tę innowacyjność.

W tym roku szkolnym odbyło się dla nauczycieli geografii i przyrody seminarium *Lekcje o Warszawie – interpretacja zdjęć lotniczych*, na którym przedstawiono założenia programu dydaktycznego Warszawskiego Tryptyku Edukacyjnego oraz przykłady lekcji warszawianistycznych.

Zdjęcia lotnicze okazały się doskonałym środkiem dydaktycznym wspierającym pracę nauczyciela, pomocnym przy realizacji treści przedmiotowych zapisanych w podstawie programowej.

Obecnie ukazał się pierwszy pilotażowy tom ze scenariuszami lekcji przygotowanymi przez nauczycieli i doradców metodycznych. We wrześniu 2009 r. ukażą się kolejne opracowania ze scenariuszami

przygotowanymi przez studentów varsavianistyki, inicjując w ten sposób internetową bibliotekę materiałów dydaktycznych poświęconych Warszawie.

Do końca tego roku szkolnego kolejne grupy nauczycieli zapoznają się z założeniami programu oraz wprowadzą lekcje do szkół. Wszystkie szkoły gimnazjalne i ponadgimnazjalne oraz wybrane szkoły podstawowe otrzymają bezpłatnie publikację, od nich będzie zależało w jakiej formie organizacyjnej wprowadzą program. Dalej program rozwijać się będzie wykorzystując pomysły nauczycieli, uczniów i rodziców.

Więcej informacji

Więcej informacji o albumach *Warszawski Tryptyk Edukacyjny* oraz o projekcie edukacyjnym można znaleźć na www.samper.pl. Na tej samej stronie znajdują się także materiały pomocnicze dla uczniów i nauczycieli m.in. ortofotomapa Warszawy wraz z narzędziami do pomiarów odległości, powierzchni pól i wyznaczania współrzędnych geograficznych w oparciu o programy ESRI ArcGIS.

Informacje o szkoleniach nauczycieli dostępne są w Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń na ul. Hożej 88, www.wcies.edu.pl. Szczegółowe informacje o dalszych fazach programu dostępne są u koordynatorów w stołecznym Biurze Edukacji (Joanna Gospodarczyk, Mirosław Sielatycki).